

l'entrevista | GEMMA BUSQUETS

«L'audiovisual és existir com a país»

Quin és aquest somni televisiu de la República?

—«Als anys trenta, Catalunya, des de tots els punts de vista es reconeix, es fa gran, aspira a tot. Quan avui es parla que vivim l'era de la fragmentació de l'audiovisual, s'ha de recordar que el món als anys vint i trenta ja és audiovisual: hi ha ràdio, cinema, televisió. Si no *audiovisualitzes* la teva realitat, no existeixes. Si no et veuen, no existeixes, i per això la televisió és la metàfora del país als anys trenta, quan Catalunya és un país avançat que vol veure i que el vegin.»

—**Comparant-ho amb l'actualitat, podríem considerar la televisió als anys trenta com internet fa deu anys?**

—«Correcte. Hi havia el cinema, la ràdio i el que havia de venir és la televisió. Quan neix la ràdio a Catalunya, el 1924, amb Ràdio Barcelona, de seguida veuen que el pas següent és la televisió. Com està recollit en el llibre, a la Catalunya dels anys trenta s'està socialitzant la idea de com ens canviaria la vida amb la televisió. Era el pas següent, que queda truncat no només per la guerra —la guerra és el tret final— sinó sobretot pels fets d'octubre; realment són el primer truncament del somni televisiu.»

—**En el llibre relata com Macià i tots els prohoms de la República van ser uns visionaris.**

—«Sempre s'ha dit que el president Macià és el primer president de la imatge, i en el llibre explico una cosa que és poc coneguda: Carner Ribalta, que era la mà dreta de Macià, es queda als Estats Units i treballa per la Paramount. Quan es proclama la República, el president Macià el crida amb la idea de desenvolupar tota una indústria cinematogràfica. En aquest moment és quan Carner Ribalta literalment intenta crear un Hollywood català. Fent vincles amb avui en dia, a Barcelona hi ha Catalunya Films Comissions. Però la idea ja hi era als anys trenta: tenim Pirineus, tenim Costa Brava... Fem com els americans, Catalunya pot ser plató. Des d'un punt de vista polític es té clar, però el problema és que la República és un autèntic *dragon khan*. El que vull explicar és l'intent de posar en marxa una indústria audiovisual catalana, i de fet el 1934 es crea la societat televisiva en la qual ha de participar la Generalitat, però, és clar, en el seu dia a dia, la República està *lidiant* amb moltes coses. Qui es va adonar del poder real de la televisió va ser l'Alemanya nazi de Hitler, que fa les primeres emissions de televisió el 1935 i el Berlín de l'època estava cablejat. En aquest moment és quan neixen els dos models que hi ha ara: el privat i el públic. L'Alemanya nazi, Anglaterra i França aposten per un model públic, i els nord-americans aposten pel privat. I a Catalunya, l'embrió, que és Ràdio Barcelona, després RAC, és privat.»

—**Si tan pioners vam ser als anys trenta, hi ha un retard molt important; la tele acaba de fer 50 anys.**

—«La Segona Guerra Mundial atura

Francesc Canosa

PERIODISTA

Professor de la Facultat de Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, és editor de l'editorial Trípodos. Ha publicat el llibre *República TV*, en què explica l'intent del president Macià de crear una indústria audiovisual catalana, un Hollywood català, als anys trenta

Foto: LLUÍS FERRAT

A República TV, Francesc Canosa novel·la uns fets inèdits: el somni televisiu de la República i que és també una metàfora del país, ja que significa existir com a país, tenir identitat. Canosa destaca com la Catalunya dels anys trenta va ser pionera a fer proves per posar en marxa una indústria semblant a la dels nord-americans. La paradoxa, diu, és que Catalunya, que volia veure i ser vista, queda condemnada a la invisibilitat fins als vuitanta amb la creació de TV3

el desenvolupament televisiu excepte els Estats Units perquè no hi va caure cap bomba. I al règim franquista no li va interessar la televisió fins que Fraga, com a ministre d'Informació i Turisme als anys seixanta, se n'adona. Però ja el 1948, Philips fa aquí les primeres demostracions perquè considera que el millor lloc per desenvolupar la tele a Espanya és Catalunya.»

—**Els fets que relata es poden traslladar fàcilment a l'actualitat.**

—«És com ara. Els catalans s'adonen que aquí s'hi juguen les garrofes. L'audiovisual serà existir o no existir com a país; significa identitat. En l'Estatut de Núria ja es preveia, però va ser retallat del 1932 quan el van estar negociant a

les Corts; els espanyols ja se n'adonen i hi posen entrebanes.»

—**No és un llibre per a estudiosos. Es llegeix com una novel·la.**

—«No és un llibre sobre la televisió, és un llibre sobre la història del país. I no es pot explicar el projecte televisiu sense una societat que té ganes de veure molt més enllà. És com un *tràveling*. I està fet des d'un punt de vista novel·lat encara que tothom sap el final de la història, perquè el que importa és el *tràveling*, la panoràmica; descobrir aquest país que després ha quedat absolutament invisible. I és aquesta la paradoxa cruel i mortífera: per a un país que tenia ganes de veure-ho tot i veure molt més enllà, l'autèntica injecció letal és que queda condemnat a la invisibilitat. I que aquests fets quedin inèdits.»

—**Fins als anys vuitanta no torna la visibilitat de país.**

—«La gran tornada és TV3. Però cal vindicar que als anys trenta Catalunya té un ecosistema comunicatiu propi. El problema que té Catalunya és que no s'ha sabut explicar, i no ens hem explicat perquè el país va desaparèixer durant més de quaranta anys. Però ara està surant.»

plaça major

RAMON VILAGELIU (*)

Mètode

Per 25 euros a l'any, us podeu subscriure a la revista *Mètode* (<http://www.metode.cat>). Es tracta de papers sobre divulgació de la ciència i la investigació editats per la Universitat de València i dirigits per Martí Domínguez. Una revista excepcional, interessantíssima, sense concessions i que s'interessa per la cultura com un tot: des de les ciències especulatives, fins a les socials o les experimentals. Ho fa, és clar, sense complexos: ni enfarfega el públic lector, ni aigualia els temes que tracta.

També amb periodicitat estacional (i per 32 euros cada dos anys) us podeu subscriure a la revista *Gavarres* (<http://gavarres.lesrevistes.cat>), que va néixer «amb el propòsit de deixar un testimoni escrit i gràfic d'un espai, d'una gent i d'un temps». Aquesta altra és una revista que, temàticament ben enfocada, escrita amb talent, editada amb cura i dissenyada amb rigor, s'edita a Cassà de la Selva, al Gironès. I de l'editora, Gavarres SL, ja n'han sortit

“ Per no espifiar-la, per construir amb la paret ben dreta, sí que ens cal filar prim i fugir del soroll de fons, que engavanya. Triar bé els referents, posar-nos-hi d'acord i fer les passes pertinents

tres revistes més: *Cadí-Pedraforca*, *Garrotxes* i *Alberes*.

Tots dos projectes editorials diuen més del que, explícitament, podem llegir a les seves pàgines. El valor essencial que impregnen a qui les llegeixi és ben substancial: revisant les arrels del país i fent-nos partícips dels coneixement que divulguen, ens empenyen a implicar-nos en el futur. Arrels i coneixement per poder construir, doncs. I fer-ho, com deia fa quatre dies en aquestes mateixes pàgines el gran educador i president de la Fundació Palau, en Tomàs Nofre, «com nans enfilats a les espatlles de gegants, de manera que veiem més lluny, no perquè siguem més alts sinó perquè estem a sobre de les seves espatlles».

Per no espifiar-la, per construir amb la paret ben dreta, sí que ens cal filar prim i fugir del soroll de fons, que engavanya. Triar bé els referents, posar-nos-hi d'acord i fer les passes pertinents, sense malgastar recursos. Recollir, de Salses a Guardamar, el millor del país i, amb generositat, fer-ho créixer, donar-li espai i fer-nos-en tornaveus. Fer créixer aquesta aposta d'una manera orgànica, amb mètode i no com un bolet fruit d'un dia o de la casualitat. Fem-ho bé.

Perquè potser mai com ara ens l'havíem jugat, el futur.

(*) Scripta Manent, serveis editorials